

Проф. Димитър Гоцев, Председател на Македонския научен институт: Идеята за федерация с България взема жертви в Македония

Няколко ключови фигури починаха или замлъкнаха при странни обстоятелства

Евгений Еков

Визитка

Проф. д.и.н. Димитър Гоцев е роден в Щипско, Вардарска Македония, в известно българско семейство. Неговият баща е един от възстановителите на ВМРО в Скопие през 1946 г., за което прекарва 12 години в затвора. През 60-те години на 20 век, поради преследване, семейството му избягва в България.

Понастоящем, е преподавател по Нова история на България в

Историческия факултет на СУ "Св. Кл. Охридски". Научните му изследвания са посветени главно на националноосвободителните борби на македонските българи от Берлинския конгрес (1878 г.) до наши дни.

Директор е на Македонския научен институт в София и е главен редактор на сп. "Македонски преглед".

Снимка: "Монитор"

- Професор Гоцев, в края на миналата и през новата година скопските медии са изпълнени с антибългарски писания. Какви според Вас са причините за тази кампания?

- Влизането на България в ЕС предизвика нечувано озлобление сред сърбоманските политически, научни и журналистически среди в Скопие. Те не могат да преживеят факта, че пред българския народ, в това число и пред българите в Македония (поне тези, които имат българско гражданство) се откриват по-добри перспективи за бъдещето. Освен това управляващите в Скопие са изправени пред много трудни за решаване проблеми. Като въпросите с измислената македонска национална идентичност, настъплението на сръбската църква в Македония, тоталната албанска експанзия в Македония, огромната безработица сред населението и други. Всичко това се прикрива зад димната

завеса на антибългарската кампания, съпроводена с побоища и дори с призови за убийства на българи.

- Като българин от Македония как бихте коментирали липсата на адекватна реакция на българската дипломация на опитите на македонистите в Скопие да легитимират съществуването на "македонско малцинство" в България?

- Досега приемахме мълчанието на България като необходимост, заради подготовката ѝ за членство в ЕС. Отсега нататък, както се казва, извинения не се приемат! Българските институции дължат на българите тук, в Македония и по света една ясна и категорична позиция по отворените въпроси с просръбски настроените управляващи в Скопие. По чие нареждане и за чии интереси българите във Вардарска Македония през последните 60 години насилствено се третират като "македонци" по националност? Също, кой и защо и в наши дни експлоатира тази тема във вреда на България и българския народ в неговата цялост? А сега вече и във вреда на Европейския съюз.

Българските политици трябва да изяснят на Обединена Европа, европейските политици, европейската дипломация, европейските журналисти и най-после на европейските народи, каква е истината по тези въпроси към днешна дата. В противен случай, измислената теза на Коминтерна за създаване на "македонска нация" от българите в Македония ще продължава и занапред да въвежда в заблуда както сънародниците ни там, така и хората в Евросъюза.

- Днес в Р Македония водеща управляваща сила е ВМРО-ДПМНЕ. Според Вас не е ли логично, отношенията между двете страни да бъдат повече от добри?

- Мисля, че тези отношения далеч не се определят само от ВМРО-ДПМНЕ. В тях се намесват всички антибългарски сенки от миналото, като се започне от "Црна рука" и "андартите", та до съвременните наследници на Коминтерна, Титовизма и Сталинизма. Всички те са обединени от събирателното понятие "македонизъм". Именно македонистите, главно бивши югославски комунисти, днес са най-отявлените мразители и гонители на местните българи. Те са и най-големите противници на добрите отношения с България. Все пак трябва да се каже, че ръководителите на ВМРО-ДПМНЕ едва сега тръгват по пътя на изграждане на своите взаимоотношения с България. От смелостта им зависи дали ще се изявят като истински ВМРО-вци, които мислят за доброто бъдеще на Македония, или ще си останат в сянката на сърбоманщината.

В миналото, в края на 20 и в началото на 21 век, в средите на ВМРО-ДПМНЕ възникнаха няколко много смели идеи за трайно решаване на въпроса за бъдещето на Р Македония. Те включваха конкретни предложения за решаване на основните въпроси на републиката. Това са въпросите, свързани с националната идентичност, езика, азбуката, историята, църквата, статута на

албанците, отношенията със съседите - на първо място, с България.

- Бихте ли посочили конкретна идея за решаване на жизненоважен за бъдещето на Република Македония въпрос, предложена от тези среди?

- През 2002 г. е изработена една програма, в която 203-ма интелектуалци начело с проф. Димитър Галев, формулират принципите за създаване на федерация между България и Р Македония. Направена е пълна историческа, национална и политическа обосновка за необходимостта от създаването на тази федерация. Един ден преди програмата да бъде предадена на българските институции македонският вътрешен министър Любе Бошковски изземва подготвените документи от дома на проф. Д. Галев в Струмица. Той заявява, че това не е частен, а държавен въпрос и че самият той и правителството ще работят по него.

За всичко това са осведомени отговорни фактори на ВМРО-ДПМНЕ и президентът Борис Трайковски. След няколко дни проф. Д. Галев е извикан при президента, който води с него продължителен разговор върху идеите, залегнали в програмата. В заключение Б. Трайковски му казва да не предприема нищо без негово знание. Проф. Галев провежда разговори и с редица дейци на ВМРО-ДПМНЕ, без нито един от тях да каже, че идеята е неправилна или невъзможна. В интерес на истината, по това време повече скептици за реализацията на тази идея имаше в България, отколкото в Р Македония.

За съжаление, главните носители на идеята за федерация, като по невидим знак изчезнаха от сцената. Проф. Димитър Галев внезапно почина. Президентът Б. Трайковски беше убит при странни обстоятелства. Любе Бошковски в момента е на подсъдимата скамейка в Хага. Всички други, които тайно поддържаха или симпатизираха на тази идея, млъкнаха и до днес никой не проговаря!

Този и други подобни случаи са основната причина днес дейците на ВМРО-ДПМНЕ, без да ги извиняваме, да бъдат повече от страхливи, когато говорят за отношенията с България. Но също така и за проблемите които днес има Р Македония. За разлика от тях, обикновените членове на ВМРО-ДПМНЕ и немалка част от хората край Вардара с все повече намаляващ страх се самоопределят и се изявяват като българи. Те искрено желаят отношенията между България и Р Македония да бъдат братски и без граници, което непременно ще стане в пределите на ЕС.

- Вие сте преподавател по история в СУ "Св. Кл. Охридски". В него учат много студенти от Р Македония. Какви са Вашите отношения с тях? И каква е перспективата пред тях, след като завършат висшето си образование у нас?

- Моите лични връзки и отношения със студентите от Македония, следващи в Софийския университет, пък и в други висши учебни заведения, са най-приятелски, колегиални, землячески. Както и с всички наши студенти. Моето

впечатление от общуването с тези студенти е, че голяма част от тях много бързо се ориентират в нашата академична атмосфера. Още на втората или третата година те се изравняват по познавателни възможности и подготовка с тукашните наши студенти. Друга по-малка част трудно се адаптират. Това са студенти със слаба подготовка още от средното образование и не могат да настигнат своите съвипускници. За такива студенти нашите преподаватели и асистенти трябва да полагат особени грижи и внимание, за да може те да излязат добре подготвени от университета.

Колкото до тяхната перспектива и професионална реализация, може да се каже, че те имат същите възможности, каквито имат и всички студенти в България. Дипломите им се признават по цял свят. Голяма част от тях имат българско гражданство, други са подали молби за такова. Студентите от Македония, завършващи в България определено имат несравнимо по-добри перспективи, както и професионални възможности, отколкото техните колеги дипломиращи се в Скопие или Битоля.

- Каква според Вас трябва да бъде политиката на България, като член на Европейския съюз и НАТО, към Република Македония и към нашите сънародници там?

- Това е един много труден и деликатен казус за българската политика. Българската дипломация трябва да прилага изключително гъвкав подход. От една страна, да води твърда политика по отношение на пропагандната македонистка агресия срещу България. От друга, да се съобразява с интересите на един милион етническо българско население там.

Първият въпрос, който България трябва да снесе завинаги от отношенията с Р Македония, е измислената от Белград и Коминтерна политическа теза за съществуването на "македонска нация". Като в никакъв случай не бива да се допуска прилагането на тази теория, чиито жертви станаха десетки хиляди българи във Вардарска Македония, като експеримент в България. Което ще означава и на територията на ЕС.

На второ място, чрез промяната на процедурата за даване на българско гражданство България за кратък срок може да реши проблемите на стотици хиляди българи, които се самоопределят за такива. С което показват, че тезата за македонизма е далеч от тях и че е свързана само с част от скопския политически управляващ елит.

Трети ход на България би следвало да бъде опростяването до минимум на процедурите, свързани с младежите от Македония, желаещи да учат в България. Това е инвестиция с дългосрочни цели, която трябва да бъде подържана от всички институции. Необходимо е България да увеличи броя на студентите-стипендианти от Македония.

Четвърти проблем, който в скоро време ще постави българската дипломация в

извънредна ситуация, е този за автономията или независимостта на албанците в Македония. Той ще възникне веднага след като проблемът за Косово намери своето решение. България заедно с дипломатите на ЕС, трябва да бъде готова с редица варианти за решаването му. България трябва да бъде водеща в предприеманите инициативи и да защити както държавните си интереси, така и интересите на българите в Македония. Като член на НАТО и ЕС, България има възможност да играе първостепенна роля на Балканите и главно в решаването на този проблем.

Решим ли тези проблеми, ще съборим последната Берлинска стена, която все още разделя един народ в Европа.

Taken from www.monitor.bg 1.02.2007 without permission.